

A VALLÁS TÁRSADALMI PROBLÉMÁI

AVALLÁS akkor teljesíti a legnagyobb társadalmi szolgálatot, amikor a leglazább kapcsolatban áll a társadalom világi intézményeivel. A múltban, lévén, hogy a társadalmi átalakítások nagyrészt az erkölcsi területekre szorítkoztak, a vallásnak nem kellett hozzáigazodnia a gazdasági és politikai rendszerekben végbement mélyreható változásokhoz. A vallás fő problémája abban állt, hogy a rossznak a jóval való lecserélésére a politikai és gazdasági műveltség fennálló társadalmi rendjén belül kellett vállalkoznia. A vallás így közvetve azon igyekezett, hogy fenntartsa a fennálló társadalmi rendet, hogy segítse az éppen meglévő polgárosultság-fajta fenntartását.

² A vallásnak azonban nem szabadna közvetlenül érintettnek lennie sem új társadalmi rendek megalkotásában, sem a régiék megőrzésében. Az igaz vallás elutasítja az erőszakot, mint a társadalmi fejlődés eszközt, de nem utasítja el a társadalom azon értelmes törekvéseit, hogy a szokásait és az intézményeit az új gazdasági feltételekhez és műveltségi követelményekhez igazítsa.

³ A vallás jóváhagyta a letűnt századok eseti társadalmi átalakulásait, de a huszadik században szükségszerűen szembe kell néznie a mélyreható és folyamatos társadalmi újjászerveződéshez való igazodás problémájával. Az életkörülmények olyan gyorsan változnak, hogy az intézményi átalakításokat nagyon fel kell gyorsítani, és a vallásnak ennek megfelelően kell gyorsítania az ezen új és folyton változó társadalmi rendhez való alkalmazkodását.

1. VALLÁS ÉS TÁRSADALMI ÚJJÁSZERVEZÉS

¹ A gépi találmányok és az ismeretek terjedése megváltoztatja a polgárosodott viszonyokat; bizonyos gazdasági átalakítások és társadalmi változások szükségesek, ha az ember el akarja kerülni a műveltségi összeomlást. Ez az új és beköszöntő társadalmi rend egy évezredig nem fog egészen kiteljesedni. Az emberi fajnak meg kell békélnie a változások, átalakítások és alkalmazkodások folyamatával. Az emberiség egy új és ki nem nyilatkoztatott bolygói rendeltetés felé halad.

² ¶ A vallásnak erőteljes ösztönzőként kell hatnia az erkölcsi állhatatosság és a szellemi fejlődés érdekében, lendületesen kell működnie e szüntelenül változó feltételek és véget nem érő gazdasági kiigazítások közepette.

³ ¶ Az urantiai társadalom többé sohasem remélhet olyan megállapodottságot, mint amelyet a múltban megtapasztalt. A társadalom hajója teljes gözzel kifutott a bevett hagyomány védett öbleiből és megkezdte útját az evolúciós végzet nyílt tengerein; és az emberi léleknek a világtörténelemben eddig még soha nem volt ennyire szüksége arra, hogy az erkölcsiség térképét gondosan tanulmányozza és a vallási irányt mutató iránytűjét figyelmesen kezelje. A vallásnak, mint társadalmi befolyásolónak a legnagyobb küldetése az, hogy állandósítja az emberiség eszményképeit az

átmenet e veszélyes időszakában, amikor az egyik polgárosultsági szakaszból a másikba, az egyik műveltségi szint-ről a másikra kell átjutnia.

⁴ A vallásnak nincsenek teljesítendő kötelességei, de sürgetik a bölcs vezetőként és tapasztalt tanácsadóként való működését mindezen új és gyorsan változó emberi helyzetekben. A társadalom gépiesebbé, tömörebbé, összetettebbé válik, és a társadalmi viszonyok az egymástól való kölcsönös függés mértékét tekintve kieleztettebbek lesznek. A vallásnak a működése során meg kell akadályoznia, hogy ezen új és közvetlenebb társulások kölcsönös visszafejlődés vagy akár pusztulás okozóvá váljanak. A vallásnak mindenségrendi sóként kell közrehatnia, mely megakadályozza, hogy a haladás erjesztőanyagai elnyomják a társadalom műveltségi ízét. Ezen új társadalmi viszonyoknak és gazdasági változásoknak csak a vallás segédkezése révén lehet eredménye a tartós testvériség.

⁵ Az isten nélküli emberbarátság emberileg szólva nem magatartás, azonban az igaz vallás az egyetlen hatalom, mely képes tartósan fokozni valamely társadalmi csoportnak a többi csoport igényeire és szenvedéseire való válaszkapességét. A múltban az intézményesített vallás tétlen maradhatott, s közben a társadalom felsőbb rétegeinél süket fülekre talált a kétségbeesett alsóbb néprétegek szenvedése és elnyomottsága, a legújabb időkben viszont ezen alsóbb társadalmi rendek többé már nem oly gyászosan tudatlanok és politikailag sem is olyan támasznélküliek.

⁶ A vallásnak nem szabad szervesen belekeverednie a társadalmi újjászervezés és gazdasági átalakítás világi munkájába. Azonban tevékenyen lépést kell tartania mindegyik polgárosodáshozó folyamatokkal úgy, hogy határozottan és nyomatékosan újból kifejti az erkölcsi parancsait és a szellemi tételeit, az emberi életre és az érzékfeletti továbbélésre vonatkozó haladó bölcséletét. A vallás szelleme örökkévaló, de annak kifejeződési formáját minden alkalmal újból ki kell fejteni, amint az emberi nyelv szótárát átdolgozzák.

2. AZ INTÉZMÉNYESÍTETT VALLÁS GYENGESÉGE

¹ Az intézményesített vallás azért nem adhat készíttetést és vállalhat vezető szerepet e küszöbön álló, világméretű társadalmi újjászerveződésben és gazdasági átalakulásban, mert szerencsétlenségére többé-kevésbé szerves részévé vált annak a társadalmi rendnek és annak a gazdasági rendszernek, melynek rendeltetése, hogy az újjászervezésen átessen. Csakis a személyes szellemi tapasztaláson alapuló valódi vallás képes hasznosan és alkotóan működni a jelenlegi polgárosodottsági válsághelyzetben.

² Az intézményesített vallás egy ördögi körbe került. Nem tudja újjászervezni a társadalmat anélkül, hogy előbb

ne szervezné át önmagát is; és mivel olyannyira szerves részét képezi a fennálló rendnek, ezért képtelen újjászervezni önmagát mindaddig, amíg a társadalom gyökeresen át nem alakult.

³ ¶ A vallási híveknek egyénekként kell működniük a társadalomban, az iparban és a politikában, nem pedig csoportként, pártként vagy intézményként. Az ilyenként működni szándékozó s a vallási tevékenységektől mentes vallási csoport nyomban politikai párttá, gazdasági szervezeté vagy társadalmi intézménnyé válik. A vallási közösségeknek a vallási ügyek előmozdítására kell korlátoznia a törekvéseit.

⁴ A vallási hívek nem bírnak több értékkel a társadalmi újjászervezésben, mint a nem vallásosok, legfeljebb annyiban, amennyiben a vallásuk teljesebb mindenségrendi látásmódot adott nekik és felruházta őket azzal a felsőbbrendű társadalmi bölcsességgel, mely abból születik, hogy az ember őszinte vágyat érez az Isten legfelsőbb szintű szeretetére és arra, hogy minden embert testvérként szeressen a mennyországban. Esményi társadalmi rend az, amelyben minden ember úgy szereti a szomszédját, mint önmagát.

⁵ ¶ Az intézményesített egyház a múltban esetleg úgy látszott szolgálni a társadalmat, hogy dicsőítette a fennálló politikai és társadalmi rendeket, de ezzel gyorsan fel kell hagynia, ha fenn akar maradni. Az egyetlen helyes hozzáállás a részéről az, hogy az erőszakmentességet, a békés fejlődést tanítja az erőszakos forradalmi átalakulás helyett — békét a földön és jó szándékot minden ember között.

⁶ A mai vallásnak csak azért esik nehezére, hogy hozzáállását a sebes lefolyású társadalmi változásokhoz igazítsa, mert megengedte magának, hogy mélyen hagyománytisztelő, megkövesedett és intézményesített legyen. Az élő tapasztalás vallásának nem okoz gondot mindeme társadalmi fejleményekkel és gazdasági fordulatokkal lépést tartani, melyek közepette mindig is erkölcsi kiegyensúlyozóként, társadalmi vezetőként és szellemi kormányosként működik. Az igaz vallás átviszi az egyik korszakból a másikba az arra érdemes műveltséget és azt a bölcsességet, mely az Isten megismerésének és az őhöz hasonlóvá válásra való törekvésnek a megtapasztalásából születik.

3. A VALLÁS ÉS A HÍVŐ

¹ A korai kereszténység teljesen mentes volt minden polgári viszonylattól, társadalmi elkötelezettségtől és gazdasági szövetségtől. Csak az intézményesített kereszténység vált később a nyugati polgárosodás politikai és társadalmi szerkezetének szerves részévé.

² ¶ A mennyország nem társadalmi és nem is gazdasági rend; az kizárólagosan az Istent ismerő egyedek szellemi testvérisége. Az igaz, hogy az ilyen testvériség önmagában is meglepő politikai és gazdasági kihatásokkal jár, új és bámulatos társadalmi jelenség.

³ A vallási hívő nem közönyös a közösségek szenvedésével szemben, nem hagyja figyelmen kívül a polgári jogok sárba tiprását, nem szigetelődik el a gazdasági gondolkodástól, és nem hagyja érzéketlenül a politikai zsarnokság.

A vallás közvetlenül is befolyásolja a társadalmi újjászerveződést, mert szellemivé lényegíti és eszményíti az egyes állampolgárt. Ezen egyéni vallási hívek beállítottasága a műveltségi polgárosodott viszonyokra közvetett hatást gyakorol, amint azok a különböző társadalmi, erkölcsi, gazdasági és politikai csoportok tevékeny és befolyásos tagjaivá válnak.

⁴ ¶ A magas szintű műveltségi polgárosodás elérése megköveteli először is az állampolgár eszményi fajtáját, azután pedig azokat az eszményi és helyénvaló társadalmi rendszereket, melyekkel az ilyen állampolgárság felügyelheti e fejlett emberi társadalom gazdasági és politikai intézményeit.

⁵ Az egyház a túl sok hamis nézet miatt sokáig segédkezett az elnyomottaknak és az elesetteknek, és ez mind jól is volt így, de ugyanez a felfogás vezetett az elfajzott csoportok okatlan fenntartásához, mely óriási mértékben késleltette a polgárosodott viszonyok fejlődését.

⁶ Sok társadalom-átalakító egyén bár szenvedélyesen tagadja az intézményesített vallást, végeredményben mégis buzgó vallásosnak minősül a társadalmi átalakításaik hirdetésében. És ezért van az, hogy a vallási készítés, mely személyes és többé-kevésbé fel nem ismert, komoly szerepet játszik a társadalmi újjászervezés mai programjában.

⁷ ¶ A vallási tevékenység mindeme fel nem ismert és nem tudatosított fajtájában rejlő nagy gyengeség az, hogy nem képes kihasználni a nyílt vallási bíráló elönyt és ezáltal eljutni az önmaga kijavításának áldásos szintjeire. Tény, hogy a vallás nem gyarapodik, hacsak nem fegyelmezi azt építő jellegű bíráló, erősíti fel bölcsélet, tisztítja meg tudomány és táplálja hű közösség.

⁸ Mindig fennáll a nagy veszélye annak, hogy a vallás a hamis célok követésévé torzul és fajul, mint amikor a háborús időkben minden egyes küzdő nemzet a katonai hírverés szintjére alacsonyítja le a vallását. A szeretet nélküli buzgalom mindig káros a vallás számára, míg az üldöztetés a vallási tevékenységeket valamely társadalomtani vagy istentani mozgalom létrehozása felé tereli.

⁹ ¶ A vallás a szentségtelen világi szövetségektől csak a következők révén tartható távol:

¹⁰ 1. Bíráló-helyesbítő bölcsélet.

¹¹ 2. Mentesség minden társadalmi, gazdasági és politikai szövetségtől.

¹² 3. Alkotó, megerősítő és a szeretet kibontakozását támogató társaságok.

¹³ 4. A szellemi látásmód fokozatos kiteljesítése és a mindenségrendi értékek méltánylása.

¹⁴ 5. A vakbuzgóság elkerülése a tudomány értelmi alapállásának kiegyenlítő szerepe révén.

¹⁵ ¶ A vallási hívőknek mint csoportnak sohasem szabad mással foglalkozniuk, csak a *vallással*, jóllehet bármely ilyen vallási hívő állampolgárként valamely társadalmi, gazdasági vagy politikai átalakítási mozgalom kiemelkedő vezetőjévé válhat.

¹⁶ A vallás dolga kialakítani, fenntartani és ösztönözni azt a mindenségrendi hűséget az egyes állampolgárban, amely e nehéz, de kívánatos társadalmi szolgálatok sikeres előmozdítása felé tereli őt.

4. ÁTMENETI NEHÉZSÉGEK

¹ Az igazi vallás a hívőt társadalmilag vonzóvá teszi és megteremti az emberi közösségre való rálátást. Ám a vallási csoportok szertartásoskodóvá tétele sokszor éppen azokat az értékeket pusztítja el, melyek támogatására a csoportot szervezték. Az emberi barátság és az isteni vallás kölcsönös segítői egymásnak és erőteljes megvilágosító hatásúak, ha a növekedésük külön-külön kiegyensúlyozott és összarányos. A vallás új jelentéstartalommal tölti meg az összes vallási közösséget — a családokat, a tanhelyeket és a társasköröket. Új értékekkel ruházza fel a játékot és felértékeli az igaz humort.

² A társadalmi vezetést a szellemi látásmód alakítja át; a vallás akadályoz meg minden közösségi mozgalmat abban, hogy az igazi céljait szem elől tévesszék. A gyermekkel együtt a vallás a családi élet nagy egyesítője, feltéve, hogy megvan az élő és erősödő hit. Családi életet nem lehet gyermekek nélkül élni; családi élet élhető vallás nélkül, ám e hátrány roppant nagy mértékben megsokszorozza e bensőséges emberi közösség nehézségeit. A huszadik század első évtizedeiben a személyes vallási tapasztalás mellett a családi élet szenved a legjobban attól a hanyatlástól, mely a régi vallási hűségelemekről a megjelenő, új jelentéstartalmakra és értékekre való áttérés következményeként jelent meg.

³ ¶ Az igaz vallás nem más, mint az élet mozgalmas megélésének egyik értelmes módja a mindennapi élet megszokott valóságai közepette. Ha azonban a vallás a jellem egyedi fejlődésének és a személyiség teljesebb egységbe rendeződésének ösztönzésére törekszik, akkor nem szabad szabványosítani. Ha a célja a tapasztalás fejlődésének ösztönzése és az értékek elérésére való készítés szolgálata, akkor nem szabad lélektelelné tenni. Ha a vallás támogatni akarja a legfelsőbb szintű hűségeket, akkor nem szabad szertartásoskodóvá tenni.

⁴ Függetlenül attól, hogy milyen fordulatok kísérik a polgárosodott viszonyok társadalmi és gazdasági színeseződését, a vallás igaz és érdemes, amennyiben elősegíti, hogy az egyén olyan tapasztalást szerezzen, amelyben az igazság, a szépség és a jószág felsőbbisége érvényesül, mert ez a legfelsőbb valóság igaz szellemi felfogása. És a szereteten és az istenimádáson keresztül nyer ez értelmet, mint az emberrel való közösség és az Istennel való fiúi viszony.

⁵ Végeredményben az ember hite és nem a tudása szabja meg a viselkedését és határozza meg a személyes teljesítményét. A tisztán ténybeli tudás igen kevés hatással van az átlagemberre, hacsak nem válik érzelmileg hatóképessé. Ám a vallás megelevenítő ereje felsőbb szintű érzelmi jellegű, mely érzékfeletti szinteken egyesíti a teljes emberi tapasztalást a halandó élet szellemi energiáival való kapcsolaton és azok felszabadításán keresztül.

⁶ ¶ A huszadik század lélektanilag meg nem állapodott napjaiban, a gazdasági fordulatok, az erkölcsi ellenáramlatok és a tudományos kor forgószélszerű átmeneteinek éles társadalomtani irányváltásai közepette ezer meg ezer nő és férfi vált emberileg összezavarodotttá; aggódók, nyugtalanok, félénkek, bizonytalanok és zaklatottak; a világtörténelemben soha nem tapasztalt mértékben igénylik az egészséges vallás vigaszát és kiegyensúlyozó erejét. Az egyedülálló tudományos haladás és gépi fejlődés mellett jelenleg szellemi megrekedés és bölcséleti zűrzavar érvényesül.

⁷ ¶ Nem áll fenn a veszélye annak, hogy a vallás egyre inkább magánüggé — személyes élménnyé — válik, feltéve, hogy nem veszíti el az ösztönzést az önzetlen és szeretetteljes társadalmi szolgálatra. A vallás számos másodlagos hatástól is szenvedett: a műveltségek hirtelen keveredésétől, a hitvallások összevegyülésétől, az egyházi fennhatóság csökkenésétől, a családi élet megváltozásától, valamint a városiasodástól és az elgépiesítéstől.

⁸ Az embert leginkább fenyegető szellemi veszélyt a részleges fejlődés, a befejezetlen növekedéssel járó nehéz helyzet hordozza magában: a félelem evolúciós vallásainak elhagyása a szeretet kinyilatkoztatott vallásának azonnali felvétele nélkül. A korszerű tudomány, különösen pedig a lélektan csak a félelemre, a babonásra és az érzelemre nagyon erősen támaszkodó vallásokat gyöngítette meg.

⁹ Az átmenetet mindig zavarodottság kíséri, és a vallásos világban kevés megnyugtató dolgot lehet majd találni addig, amíg a három egymással küzdő vallásbölcsélet közötti nagy harc véget nem ér:

¹⁰ 1. Számos vallás szellemalapú hiedelme (egy gondviselő Istenségben).

¹¹ 2. Számos bölcsélet emberbaráti és eszményalapú hiedelme.

¹² 3. Számos tudomány működéselvű és természetközpontú felfogásai.

¹³ ¶ És a mindenségrend valóságára irányuló e három részleges megközelítést végül szükségképpen összhangba fogja hozni a vallásról, a bölcsletről és a mindenségtanról szóló ama kinyilatkoztatási beszámoló, mely bemutatja a Paradicsom Háromságából kiáradó és a Legfelsőbb Istenségén belül tér-idő egyesülést elérő szellem, elme és energia háromsági létezését.

5. A VALLÁS TÁRSADALMI VETÜLETEI

¹ Bár a vallás kizárólag személyes szellemi tapasztalás — az Isten Atyaként való megismerése — e tapasztalás szükségyszerű következménye — az ember testvérként való elismerése — azt jelenti, hogy a sajátlénnyeg igazodik a többi sajátlénnyeghez, és ez maga után vonja a vallási élet társadalmi vagy csoportos jellegét. A vallás először belső vagy személyes igazodás, s azután válik a társadalmi szolgálat

vagy csoportigazodás ügyévé. Az ember társas lény voltának ténye szükségképpen előidézi vallási csoportok létrejöttét. Hogy e vallási csoportokkal mi történik, az nagymértékben a hozzáértő vezetéstől függ. A kezdetleges társadalomban a vallási csoport nem mindig különbözik nagyon a gazdasági, illetőleg politikai csoportoktól. A vallás mindig is az erkölcsök megőrzője és a társadalmi viszonyok megszilárdítója volt. És ez még a számos mai társadalmi-egyenlőség-hívő és emberbarát-elvű gondolkodó ezzel elentétes tanítása ellenére is igaz.

² Mindig tartásatok észben: Az igaz vallás az Istennek Atyátokeként és az embernek a testvérekeként való elismerése. A vallás nem valamiféle szolgáló hit a büntetéssel való fenyegetésben vagy a jövőbeli rejtélyes jutalmak varázslatos ígéreteiben.

³ ¶ Jézus vallása az emberi fajt valaha is felélénkített hatások leglendületesebbike. Jézus szétzúzta a hagyományt, összetörte a megkövesedett felfogást és felhívta az emberiséget a legmagasabb rendű eszményképeinek elérésére az időben és az örökkévalóságban — hogy legyen tökéletes, éppen úgy, mint ahogy a mennyei Atya is tökéletes.

⁴ ¶ A vallásnak mindaddig kevés az esélye a működésre, amíg a vallási csoport el nem különül az összes többi csoporttól — ez a mennyország szellemi tagságának társadalmi csoportja.

⁵ Az ember teljes romlottságának tantétele a vallást sok olyan kibontakozási lehetőségtől megfosztotta, melyek a nemesebb természet és az ösztönző értékek társadalmi hatásainak megjelenését eredményezhették volna. Jézus az ember méltóságának helyreállítására törekedett, amikor kijelentette, hogy minden ember az Isten gyermeke.

⁶ Bármely, a hívő szellemivé lényegítésében hatékonyan működő vallásos hit bizonyosan erőteljes hatást fejt ki az ilyen hívő társadalmi életére. A vallási tapasztalás biztosan megtermi „a szellem gyümölcseit” a szellem vezette halandó mindennapi életében.

⁷ Ahogy az emberek megosztják egymással a vallásos hitüket, éppoly bizonyosan létrehozhatnak valamilyen vallási csoportot, mely végül közös célokat határoz meg. Egy napon a vallási hívek összejönnek és ténylegesen is hatékonyan együttműködnek az eszményképek és célok egysége alapján, mintsem hogy az együttműködést lélektani véleményekre és istentani hiedelmekre próbálják alapozni. Inkább a céloknak és nem a hitvallásoknak kell egyesíteniük a híveket. Lévnén, hogy az igaz vallás személyes szellemi tapasztalási ügy, ezért elkerülhetetlen, hogy minden egyes hívő egyénnek meglegyen a saját és személyes értelmezése azon szellemi élmény megszerzéséről. Jelölje a „hit” kifejezés inkább az egyénnek az Istenhez fűződő viszonyát, mintsem annak hitvallási szabályokba foglalását, ahogy a halandók valamely csoportja képes volt egyetértésre jutni egy közös vallási állásfoglalásban. „Van hited? Akkor higgy a hitedben!”

⁸ A hit csakis az eszményi értékek megragadására vonatkozik, és ezt mutatja az Újszövetségben szereplő meg-

határozás is, miszerint a hit a remélt dolgok lényege és a nem látható dolgok bizonyossága.

⁹ Az ősemler kevésbé törekedett arra, hogy a vallási meggyőződését szavakba öntse. A vallását inkább tánccal, mint gondolattal fejezte ki. A mai emberek számos hitvallást gondoltak ki és a vallásos hit számos próbáját alkották meg. A jövő vallási híveinek meg kell élniük a vallásukat, az emberek testvérisége őszinte szolgálatának kell szentelniük magukat. Legfőbb ideje, hogy az ember vallási élménye olyan személyes és olyan fennkölt legyen, melyet megérteni és kifejezni csak „szavakon túli érzelmekkel” lehet.

¹⁰ Jézus nem kívánta meg a követőitől, hogy rendszeresen összegyűljenek és a közös hitüket kifejező fordulatokat mondogassanak. Csak annyit rendelt el, hogy gyűljenek össze annak érdekében, hogy ténylegesen is *megtegyenek valamit* — vegyenek részt az ő urantiai alászállásban eltöltött életének emlékére szervezett közös estebéden.

¹¹ ¶ Mekkora hibát követnek el a keresztények, amikor Krisztusnak, mint a szellemi vezető legfelsőbb eszményképének ábrázolásakor arra vetemednek, hogy megkövetelik az Isten-tudatos férfiaktól és nőktől, hogy elutasítsák a történelem során működött, Istent ismerő vezetőket, akik az elmúlt korszakokban hozzájárultak az adott nemzet, illetőleg emberfajta megvilágosodásához.

6. INTÉZMÉNYESÍTETT VALLÁS

¹ A szakadár felekezetiesség az intézményesített vallás egyik betegsége, a tantételekhez való szolgáló alkalmazkodás pedig a szellemi természet egyfajta rabszolga sorba taszítása. Messze jobb dolog egyház nélküli vallással rendelkezni, mint vallás nélküli egyházzal. A huszadik század vallási zűrzavara önmagában és önmagától még nem utal szellemi hanyatlásra. A zavarodottság éppúgy megelőzi a növekedést, mint a pusztulást.

² A vallás közösségivé tételének valódi célja van. A csoportos vallási tevékenységek célja a vallás iránti hűséglemek megindítóvá tétele; az igazság, a szépség és a jószág iránti érdeklődés felerősítése; a legfelsőbb értékek iránti vonzódás támogatása; az önzetlen közösségi szolgálat fokozása; a családi élet potenciáljainak dicsőítése; a vallási oktatás előmozdítása; bölcs tanács és szellemi útmutatás adása; és a csoportos istenimádás bátorítása. És minden élő vallás bátorítja az emberek közötti barátságot, megőrzi az erkölcsiséget, előmozdítja a szomszédok segítőkészségét és megkönnyíti az örök üdvözülésről szóló üzeneteik sarkalatos evangéliumának terjesztését.

³ De amint a vallás intézményesül, a jóra való hatalma csökken, míg a rosszra való lehetőségei nagyon is megsokszorozódnak. A mindenekelőtt a formára ügyelő vallás veszélyei: a hiedelmek rögzülése és a nézetek megmerevedése; a hagyományos érdekek felgyülemelése és az elvilágiasodás erősödése; az igazság szabványosítására és kőbe vésésére való hajlam; a vallás elterelése az Isten szolgálatától az egyház szolgálata felé; a vezetők elterelése a segédkezőkké válástól az intézőkké válás felé; a szakadár felekezetek és

versengő csoportok alapítására való hajlam; elnyomó egyházi fennhatóság létrehozása; az előkelő „választott népi” hozzáállás kialakítása; a szentségről alkotott hamis és el-túlzott eszmék erőltetése; a vallás megszokottá tétele és az istenimádat megmerevítése; a múlt felé fordulás és közben a jelen igényeinek figyelmen kívül hagyása; a vallás naprakész értelmezéseivel adósnak maradni; a világi intézményi feladatkörökkel való keveredés; megteremti a vallási kasz-tok helytelen megkülönböztetését; az óhitűség türelmet-len bírójává válik; nem képes felkelteni a kalandvágyó ifjú-ság érdeklődését és fokozatosan elveszíti az örök üdvözül-lésről szóló evangélium megmentő üzenetét.

⁴ A szertartásoskodó vallás korlátozza az embereket a személyes szellemi tevékenységeikben, ahelyett, hogy az ország építőiként végzendő felsőbb szolgálatra elengedné őket.

7. A VALLÁS HOZADÉKA

¹ Bár az egyházaknak és minden más vallási csoportnak el kell zárkózni mindenféle világi tevékenységtől, ugyan-akkor a vallásnak semmit sem szabad tennie az emberi in-tézmények társadalmi összehangolódásának akadályozása vagy késleltetése érdekében. Az életnek egyre több értel-met nyerve kell folytatódnia; az embernek tovább kell ha-ladnia a bölcsélet megújításának és a vallás megtisztításá-nak általa megkezdett útján.

² A politikatudománynak úgy kell véghez vinnie a gaz-daság és az ipar átszervezését, hogy alkalmazza a társada-

lomtudományoktól elsajátított módszereket és igénybe ve-szi a vallásos élet adta rálátást és hajtóerőket. Minden tár-sadalmi átalakításban a vallás egyensúlyteremtő hűséget biztosít egy olyan érzékfeletti cél, egy olyan szilárd célki-tűzés iránt, mely a közvetlen és időleges célon túl és afelett áll. A gyorsan változó környezettel járó zavarok közepette a halandó ember kénytelen széles mindenségrendi távlatot fenntartani.

³ A vallás arra készíti az embert, hogy bátran és örö-mel éljen a föld színén; a szenvedélyhez türelmet párosít, rálátást a buzgalomhoz, rokonszenvet a hatalomhoz és esz-ményképeket a tetterőhöz.

⁴ Az ember sohasem dönthet bölcsen az időleges jelen-tőségű kérdésekben, illetőleg nem haladhatja meg a szemé-lyes érdekek önzőségét, ha nem számol a jelenben az Isten fennhatóságával és nem veszi figyelembe az isteni jelentés-tartalmak és szellemi értékek valóságait.

⁵ A gazdasági egymásrautaltság és a társadalmi közös-ségvállalás végül elvezet a testvériséghez. Az ember a ter-mészeténél fogva álmodozó, a tudomány azonban felrázza őt s a vallás ekkor már képes mozgósítani a megszállott-ság megnyilvánulásának jóval kisebb veszélye mellett is. A gazdasági szükségszerűségek az embert szoros kapcsolat-ba hozzák a valósággal, és a személyes vallásos tapasztalás ugyanezen embert szembesíti a folyton gyarapodó és fejlődő mindenségrendi létpolgárság örök valóságaival.

⁶ [Közreadta egy nebadoni Melkizedek.]